

LUS - Læseudviklingsskemaet

Fase 1 Den udforskende fase

Læseren er successivt ved at tilegne sig læsefærdighed ved læsning af tekster med få ord på hver side, oftest med billeder, som teksten bygger på. Den forståelsesbaserede afkodning kræver stor energi og opmærksomhed i søgningen efter indholdet. Fra og med punkt 11 har læseren tilegnet sig funktionelle læsestrategier og konsoliderer nu sin læsefærdighed ved læsning af nogle længere tekster med færre billeder. Successivt mindskes fokus på afkodningen.

- Pkt. 1. Læser(finder) og skriver (tegner) sit eget navn.
- Pkt. 2. Kender læseretningen, at man læser fra venstre mod højre, oppefra og nedad og ved, hvordan man skifter linie.
- Pkt. 3. Har opdaget og viser, at det skrevne ”*kan man sige*”.
- Pkt. 4. Læser kendte ord i tekster ved hjælp af ordbilleder. - *Helordslæsning*
- Pkt. 5. ”Lister ud nye ord” ved hjælp af ord, der kendes i forvejen.
- Pkt. 6. Bruger bogstavlyden, ofte det første bogstavs lyd, for at afkode nye ord i teksten - korrigerer undertiden sig selv.
- Pkt. 7. Bruger efter behov bogstavernes lyde effektivt under afkodningen af teksten - selvkorrektion er sædvanlig.
- Pkt. 8. Kan erstatte en tale – lytte situation med en skrive – læse situation.
- Pkt. 9. Bruger bogstavernes lyde effektivt i læsningen af længere, ukendte ord.
- Pkt. 10. Anvender og skifter mellem formålsbestemte strategier i en efterhånden funktionel læsning af enkle tekster.
Eksempel på strategier: pkt. 4. *ordbilleder*, pkt. 5. *finder ud af nye ord ud fra allerede kendte ord*, pkt. 6. og pkt. 7. *bruger nogle af bogstavernes lyde i afkodningen af nye ord*, pkt. 9. *bruger bogstavernes lyde effektivt i afkodningen af ukendte ord*.
- Pkt. 11. Støtter sig fortsat til indholdet for at forstå teksten under anvendelsen af funktionelle læsestrategier, læsningen går langsomt, afkodningen kræver megen opmærksomhed.
- Pkt. 12. Læser selvstændigt en ukendt tekst af et vist omfang inden for egen erfaringsverden, læsning er endnu ikke flydende, afkodningen kræver fortsat opmærksomhed, læsningen går i stå under afkodning af ukendte ord i den løbende tekst.

Fase 2 Den ekspanderende fase

Læseren har nu et fundament af funktionelle læsestrategier og udvider sin læsning til bøger med et meget større omfang, hvor det udelukkende er teksten, der bærer indholdet.

Efter opnået kvalitet i den løbende læsning, optræder i denne fase 3 nye læsemåder:

Nemlig at søge, søgelæsning i pkt. 14, at udføre og vise forståelse gennem handling, instruktionslæsning i pkt. 16, at få overblik og gå i dybden, dybde -- og overblikslæsning i pkt. 19.

- Pkt. 13. Læser mere flydende, stopper fortsat en gang imellem
- Pkt. 14. **Søgelæsning**
Finder hurtigt ønskede oplysninger både i kendt og ukendt tekst
- Pkt. 15. Læser flydende med god forståelse - foretrækker stillelæsning
- Pkt. 16. **Instruktionslæsning**
Læser en instruktion, arbejdsbeskrivelse, opskrift eller matematikopgave i flere led og viser forståelse gennem handling
- Pkt. 17 **T.V. tekster**
Forstår indholdet i udenlandske film og naturprogrammer ved hjælp af underteksterne
- Pkt. 18. **Bogsluger**
Læser meget, læser af lyst
- Pkt. 18 a. Læser med udbytte såvel skønlitterære bogserier i et større omfang som faglige tekster og kan anvende læsefærdigheden til forskellige formål
- Pkt. 18 b. Har let ved at læse, læser fortrinsvis ungdomsbøger med personskildringer, miljøbeskrivelser og indre monologer
- Pkt. 18 c. Udvider sin læsning til forskellige genrer med større kompleksitet inden for voksenlitteraturen, magter at læse flere bøger parallelt
- Pkt. 19. **Dybde- og overblikslæsning**
Kan i en allerede læst tekst hurtigt få fat på nøglerne til tekstens indhold og struktur

Fase 3 Den litterære fase

Man er litterært læsende når man kan læse tekster med et abstrakt og hypotetisk indhold. Det indebærer, at læseren forstår ord og udtryk, som ikke svarer til en bogstavelig formulering i teksten og forstår hypotetiske ræsonnementer, dvs. at han kan uddrage slutninger om forhold der ligger uden for ens egen konkrete erfaringsverden. Den litterært læsende formår selvstændigt at sætte sig ind i sagprosa og litterære tekster i forskellige genrer og forstår brugen af metaforer og andre sproglige virkemidler.

- Pkt. 20. **Litterær læsning, Litterat**
Har udviklet en funktionel og selvstændig læsning, forstår, anvender og reflekterer over skrevne tekster, udvikler sin viden og sit potentiale via en hypotetisk og ubunden tænkning.

